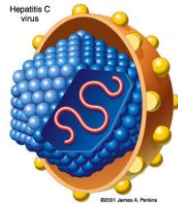

ไวรัสตับอักเสบซี

ไวรัสนี้ถูกค้นพบเมื่อ พ.ศ.2532

โดยแพทย์ชาวสหรัฐอเมริกาเป็น ไวรัสที่ติดต่อได้ทางเลือด และเป็นอาร์เอ็นเอ เป็นไวรัสสายเดี่ยวขนาดเล็ก

ไวรัสตับอักเสบซี มีความสำคัญแค่ไหน

ในประเทศไทยพบ ได้เฉลี่ยประมาณร้อยละ 1 – 2 พบมากทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ **ยังไม่มีวัคซีนป้องกันได้** และยังไม่มีแนวโน้มที่จะค้นพบ วัคซีนในเวลาอันใกล้นี้

ผู้ป่วย ไวรัส ซีเรื้อรังเกือบทุกรายจะมีอาการอักเสบของตับ และทำให้ตับเสื่อมสภาพลงไปเรื่อยๆ ในขณะที่ผู้ป่วยไวรัส ซีเรื้อรัง ส่วนใหญ่ไม่มีอาการอักเสบของตับ โดยพบเพียงร้อยละ 15 – 25 เท่านั้น ที่มีอาการอักเสบและเสี่ยงต่อการเกิดโรคเรื้อรัง

ใครคือผู้ที่เสี่ยงติดเชื้อไวรัสซี

1. ผู้ที่มีประวัติ **ได้รับเลือด** หรือส่วนประกอบจาก **เลือด** เช่น พลาสมา(น้ำเลือด)หรือเกล็ดเลือด ที่อาจเกิดจากการเสียเลือด หรือป่วยเป็นไข้เลือดออก โดยเฉพาะผู้ที่เคยได้รับเลือดก่อนการค้นพบไวรัสซี
2. ผู้ที่ **ติดยาเสพติดชนิดฉีด** เข้าเส้นเลือด

3. การ **สัก การเจาะตามร่างกาย สักควิ์ ใช้ของมีคมที่สัมผัสผิวหนังร่วมกัน** เช่น มีดโกน กรรไกร ตัดเล็บ แปรงสีฟัน ฯลฯ
4. กลุ่ม **ผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง** โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับการฟอกไตมาเป็นเวลานาน
5. การติดต่อ **ทางเพศสัมพันธ์**
6. ติดจาก **แม่ไปสู่ลูก** พบได้น้อยมาก

สำหรับการใช้ชีวิตร่วมกันตามปกติในครอบครัว กินอาหารร่วมกัน การโอบกอดไม่ส่งผลต่อการติดเชื้อนี้

เมื่อไวรัสซี เข้าสู่ร่างกายจะเกิดอะไร

จะมีระยะฟักตัว 6 – 8 สัปดาห์ จึงเริ่มมีอาการ

อาการที่เกิดจากตับอักเสบ

ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่รู้ตัว ว่าเป็นไวรัสซี เพราะจะไม่แสดงอาการให้เห็นเด่นชัด จะรู้ได้จากการตรวจเลือด หลังอักเสบแล้ว

บางรายมีอาการคล้ายๆ ไข้หวัดใหญ่ อ่อนเพลียมาก รู้สึกเบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อ ผู้ป่วยร้อยละ 10 – 15 ที่จะมีอาการตัวและตาเหลืองหรือเป็นดีซ่าน

ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะมีอาการอักเสบเรื้อรัง โดยที่ยังมีไวรัสอยู่ในร่างกายตลอดเวลา และจะมีอาการอักเสบของตับขึ้นๆ ลงๆ อยู่ตลอดเวลา มีผู้ป่วยเพียงส่วนน้อยแค่อ้อยู่ 15 ที่อาจจัดการไวรัสได้หมด ผู้ป่วยร้อยละ 20 – 30 จะเกิดอาการตับแข็งหลังจากได้รับเชื้อแล้ว 20 ปี

ปัจจัยที่กระตุ้นให้มีอาการรุนแรงขึ้น เช่น ได้รับเชื้อตอนที่อายุมากแล้ว ติดเชื้อจากการได้รับเลือด ดื่มเหล้า

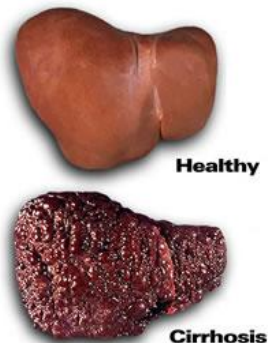
อาการที่เกิดจากตับแข็ง

ระยะแรกจะยังไม่มีอาการให้เห็น ใช้ชีวิตทำงานได้ตามปกติ จนกระทั่งสูญเสียการทำงานของตับมากขึ้นเรื่อยๆ ก็จะเริ่มมีอาการต่างๆ แสดงออกมา คือ

1. เมื่อ **ตับไม่สามารถสร้างสารอาหารพลังงาน และทำลายสารพิษต่างๆ ได้ตามปกติ** มีผลทำให้อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร น้ำหนักลด คลื่นไส้ ทำบวม บางรายมีน้ำในช่องท้อง(ท้องมาน) ตัวเหลือง ผิวง่ายคันตามตัว หรือมีจ้ำเลือดง่าย ไวต่อสารพิษมาก ป่วยหรือติดเชื้อโรคง่าย ถ้าเป็นมากตับจะหยุดทำงาน
2. มี **พังผืดหรือแผลในตับมากขึ้น** จะมีอาการอาเจียนเป็นเลือด จากภาวะหลอดเลือดโป่งพองในหลอดอาหาร ม้ามโต โลหิตจาง เลือดออก

หลังจากผู้ป่วยเป็นตับแข็งแล้ว อาการจะรุนแรงมากขึ้นและจะทรุดลงตามลำดับ และจะมีโอกาสเสียชีวิตได้สูง

จากภาวะแทรกซ้อนของโรคตับแข็ง เช่น อาเจียนเป็นเลือด ติดเชื้อรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะการติดเชื้อในช่องท้อง ภาวะตับวาย และผู้ที่เป็ตับแข็งนี้ยังมีโอกาสเป็น **มะเร็งตับ** ได้สูงร้อยละ 2 – 4 ต่อปี

ทราบได้อย่างไรว่าเป็นไวรัสซี

ส่วนใหญ่ **จะรู้โดยบังเอิญ** เช่น จากการตรวจร่างกายประจำปี การบริจาคเลือด เมื่อตรวจพบว่าตับทำงานผิดปกติ แพทย์จะตรวจว่าเกิดเพราะอะไร

ในบางรายอาจได้รับไวรัสในระยะที่เกิดตับแข็งแล้ว หรือโรคแทรกซ้อนจากตับแข็ง เช่น ท้องมาน อาเจียนเป็นเลือด หรือเป็นมะเร็งตับแล้ว ผู้ที่มีปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้ควรไปตรวจตับและหาไวรัสตับต่างๆ

การป้องกัน

ปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนป้องกัน การป้องกันที่ดีจึงเป็นการหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง

การตรวจหาผู้ป่วย

เพราะระยะแรกของโรคนั้นไม่แสดงอาการ จึงต้องตรวจร่างกายเป็นประจำทุกปี และเคยได้รับเลือดหรือส่วนประกอบของเลือดก่อนปี 2533 ผู้ที่สำส่อนทางเพศ ผู้ที่ชอบสัก เจาะเนื้อตัว ให้ไปตรวจร่างกายไว้ก่อน และถ้าพบว่าการทำงานของตับผิดปกติจะได้ทำการรักษาได้ทัน

การตรวจวินิจฉัยทำได้ 2 วิธี

1. การตรวจจากน้ำเหลือง คือ การตรวจแอนติบอดีต่อไวรัสตับอักเสบบี ซี
2. ตรวจหาโดยตรงจากการตรวจหาอาร์เอ็นเอของไวรัส

การตรวจสายพันธุ์ของไวรัสซี พบว่าสายพันธุ์ของมันมีความสำคัญอย่างมากกับความสำเร็จของการรักษา

ไวรัสซี อาจแบ่งได้ 6 สายพันธุ์หลัก และมีสายพันธุ์ย่อยอีกจำนวนมาก สายพันธุ์ที่รักษาากที่สุดต้องใช้เวลาถึงปีเลย สำหรับประเทศไทย ร้อยละ 70 ของไวรัสซีจัดอยู่ในสายพันธุ์ที่ง่ายต่อการรักษาเพียง 5-6 เดือนก็รักษาหาย

เมื่อป่วยต้องทำอะไรดี

1. **ไม่เป็นผู้แพร่เชื้อ** โดยไม่ให้เลือด ไม่เจาะ ไม่สัก ไม่ใช้ของที่ปนเปื้อนของเหลวกับคนอื่น การร่วมเพศก็ต้องสวมถุงยางอนามัย แล้วทำการรักษาให้หายขาด
2. **กินอาหารให้สะอาด ครบ 5 หมู่ ออกกำลังกาย พักผ่อนให้เพียงพอ ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่**
3. **หลีกเลี่ยงยาหรือสารที่ทำอันตรายตับ** ต้องแจ้งแพทย์ให้รู้ ไม่ควรใช้สมุนไพรบางอย่าง เช่น ใบขี้เหล็ก บอระเพ็ด เพราะพบว่าอาจทำให้เกิดตับอักเสบได้
4. **ควรไปพบแพทย์สม่ำเสมอ** เพื่อรักษาและประเมินการทำงานของตับทุก 3 - 6 เดือน

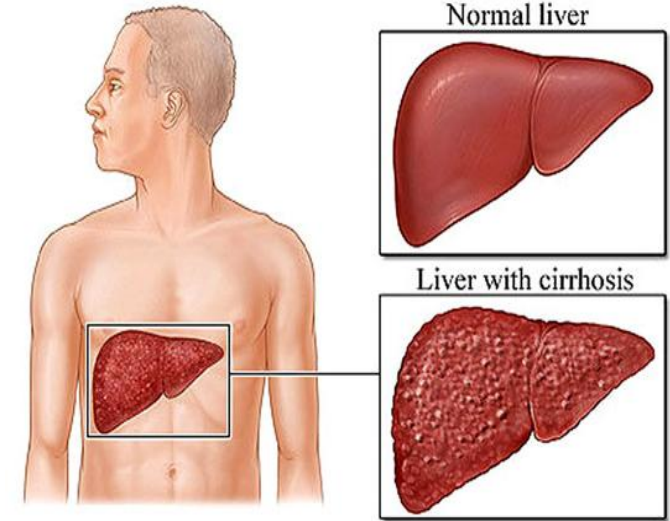

การรักษา

เป้าหมาย คือ ทำให้ไวรัส ตัวนี้หมดไปจากร่างกายตับก็ค่อยๆคืนความปกติ

ยาที่ใช้ในการรักษาได้ผลดีมี 2 ตัว และจะไม่กลับมาเป็นอีกหลังหยุดยา โดยจะให้ยา 2 ตัวร่วมกัน เป็นยาฉีดในกลุ่มอินเตอร์เฟอรอนกับยากินไรบาไวริน ซึ่งมีราคาแพงและผลข้างเคียงสูง

คุณเป็นไวรัสตับอักเสบบีหรือไม?

ข้อมูลโดย ... แผนกผู้ป่วยนอกอายุรกรรม

นพ.คงศักดิ์ มหาวิฒณะ

พญ.รัตติกร ถึงสุข

โทร. 056 - 219827

จัดทำโดย ... กลุ่มงานสุขศึกษา ต่อ 5200, 9801

โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จ.นครสวรรค์

โทร. 056 - 219888